

ЖІНОЧИЙ БІЗНЕС ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ

Жіноче підприємництво в Україні наразі демонструє стабільне зростання частки жінок у бізнес-середовищі. Згідно з даними Державної служби статистики України та звіту "Жінки в бізнесі 2023", жінки становлять близько 46% підприємців у сфері малого та середнього бізнесу. Цей тренд найбільш суттєво представлений у царині малого підприємництва, де понад 50% власників – жінки.

З огляду на зростання популярності жіночого бізнесу, активізувалися і наукові дослідження цього феномену в Україні [1, 3, 5]. Наукові розробки стосуються методологічних підходів до вивчення жіночого бізнесу, особливостей його функціонування в українському контексті та стратегічних напрямків подальшого розвитку з урахуванням новітніх тенденцій та викликів. Проте окремі аспекти, зокрема питання ролі держави у подоланні гендерних розривів у бізнесі досі ще здобули належної наукової оцінки.

У сучасному бізнес-середовищі усталилася галузева структура жіночого бізнесу (роздрібна торгівля; освітні послуги; індустрія краси та доглядові послуги; харчова промисловість та ресторанний бізнес; виробництво текстилю та одягу) [2]. Однак наразі зростає присутність жінок у технологічному секторі, консалтингу та креативних індустріях.

Долаючи стереотипи, впродовж останніх років українські бізнес-леді відкрили понад 40 000 нових підприємств у 18 різних галузях, зокрема логістика, будівництво, IT-розробка.

Соціально-демографічний портрет українських бізнес-леді такий: середній вік започаткування бізнесу — 32-35 років; вища освіта; переважно міські мешканки; наявність дітей.

Для жінок головними мотиваційними чинниками є: фінансова незалежність, гнучкий графік роботи, самореалізації, незадоволеність попередньою роботою, успішний приклад інших жінок-підприємниць.

Особливої уваги потребує подолання бар'єрів: обмеженість фінансових ресурсів, брак бізнес-знань, складність поєднання бізнесу з сімейними обов'язками, гендерні стереотипи.

Війна стала причиною змін у жіночому бізнес-середовищі. Зокрема, набуло популярності соціальне підприємництво, виникла потреба у релокації бізнесу, комерціалізація волонтерських ініціатив.

Варто зауважити, що жіночі та чоловічі бізнес-моделі відрізняються насамперед підходами до управління та розвитку бізнесу. Для жіночого

підприємництва притаманні: орієнтація на сталість і поступове зростання, вищий рівень соціальної відповідальності, створення горизонтальних організаційних структур з акцентом на командну роботу та колективне прийняття рішень. Натомість чоловіки-підприємці надають перевагу швидкій експансії, мінімізації соціальних ініціатив, чіткому лідерству тощо[4].

Перспективи розвитку жіночого підприємництва в Україні значною мірою залежать від обраної стратегії. Очевидно, що у сучасному світі акцент має робитися на впровадженні цифрових технологій та е-комерції, створенні спеціалізованих курсів з підприємництва, доступі до європейських ринків та програм фінансування, формуванні нетворкінгових спільнот.

Інтеграційні перспективи українського жіночого бізнесу в європейський простір потребують розробки національної стратегії розвитку жіночого підприємництва, впровадження податкових стимулів для жінок-підприємниць на початковому етапі бізнесу, забезпечення гендерного балансу в комітетах з розподілу грантів та державної підтримки, створення акселераційних експортних програм для жіночого бізнесу, дослідження проблем та потреб жіночого підприємництва.

Отже, вітчизняне жіноче підприємництво має потужні можливості розвитку, особливо зважаючи на повоєнну відбудову та євроінтеграцію. Запорукою успіху може стати державна підтримка, розширення спеціалізованих освітніх програм, цифровізація та формування потужних професійних мереж.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Василик А. В., Бойчук Н. С., Омельченко К. С. Гендерні аспекти професійної самореалізації в Україні. *Бізнес Інформ*. 2020. №5. С. 268–274. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-268-274>
2. Гук О. В., Мохонько Г. А., Артеменко Л. П. Гендерні аспекти в контексті бізнес-адміністрування і управління підприємствами. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Збірник наукових праць. 2024. № 29. С.118-122.
3. Краус Н. М., Краус К. М., Поченчук Г. М. Жіноче підприємництво: ризики, інструменти підтримки, механізми реалізації. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 2. С. 46-59.
4. Тюріна, Д. Державна гендерна політика як фактор формування та розвитку гендерно збалансованого бізнесу. *Аспекти публічного управління*. 2024. 12(2), С. 21-28. <https://doi.org/10.15421/152421>
5. Яценко О. М. Гендерні аспекти бізнесу в Україні / Яценко О. М., Ковшик В. І. // *Управління розвитком соціально-економічних систем : матеріали 9-ї Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 06-07 березня 2025 року / Державний біотехнологічний університет. – Харків : ДБТУ, 2025. – Ч. 1. – С. 400-403.*